

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

KÉPERNYŐN A TERMÉSZET

Egy évszázaddal ezelőtt még ahhoz, hogy valaki a távoli tájak állatait valós szépségükben lássa, legalábbis állatkertbe kellett menni, hiszen nem léteztek élethű, színes fényképek. Ma a nappalinkból sem kell kimozdulnunk, hogy akár vadászni is lássuk az oroszánt – köszönhetően a természetfilmeknek.

- ◆ Semmivel össze nem hasonlítható érzés egy állatot élőben látni, pláne közelről, úgy, hogy akár még a szagát is érezzük. Ezért az állatkertek népszerűsége soha nem fog csökkenni, ám a legmodernebb, legjobban megtervezett állatkertben sem tudjuk megfigyelni az állatok természetes viselkedésének nagy részét. Nem mindenkinek telik azonban egzotikus utazásokra, és valljuk be, nagy bajban is lenne a Föld, ha a jelenleginek sokszorosára nőne az egyes vidékeken már ma is hatalmas természeti terhelést jelentő turistaáradat. Az egész világot meg pláne kevesen járhatják be.

KISZÁMÍTHATATLAN LÁTVÁNYOSSÁGOK

Ráadásul a vadállatok nem olyanok, mint a műemlékek. Aki Egyiptomba utazik, garantáltan gyönyörködhet a piramisokban, de hogy a szent szkarabeuszbogarat is látni fogja, amint éppen trágyagalacsint görget, abban nem lehet biztos. Vannak persze olyan vadrezervátumok, ahol szinte tálcán kínálják a látogatóknak a vadlejt, mert a helyi lakosság és országvezetés már régen felismerte, hogy a még meglévő élővilág többet hoz a konyhára élve, mint halva – ám ebben is van ellentmondás. A legnagyobb turisztikai forgalmat lebonyolító afrikai nemzeti parkok némelyikében például az eredetileg nappal vadászó gepárdok kénytelenek voltak éjszakai életmódra áttérni, mert minden egyes zsákmányszerzési kísérletüket megghiúsították a nyomukba szegődő, kíváncsi turistákkal megrakott terepjárók.

JÓKOR LENNI JÓ HELYEN

Még szerencse, hogy léteznek hivatásos és elhivatott közvetítők a vadon és a civilizált emberiség között: a természetfilmesek. Rászánják az időt, hogy órákat, hónapokat vagy éveket töltsenek egy sátorban várakozással, míg végre sikerül megörökíteniük egy-egy különleges és látványos eseményt. Felkapaszkodnak, illetve alászállnak helyettünk is a nyaktörő szirtekre, a fák tetejére és a barlangok vagy a tenger mélyére. Így nem kell választanunk, hogy a gnúk vándorlását szeretnénk végigkövetni Afrikában vagy a rénszarvasokét Alaszkában: akár egyetlen este alatt is megcsodálhatjuk mindkettőt.

BUDAPEST ÉS HOLLYWOOD

Talán kevesen tudják, hogy a magyarok a természetfilmzés első nagy úttörői közé tartoztak. Budapesten már 1913-ban, nagyjából a hollywoodi filmgyártás kezdetével egyidőben pedagógiai filmgyártás alapítottak, ahol többek között egy-egy állat, növény vagy tájegység bemutatását szolgáló filmek is készültek. A magyar természetfilmzés első legendás alakja Homoki Nagy István volt, akit ugyan sok bíráló is ért, de szerepe megkérdőjelezhetetlen. Talán legismertebb alkotása az erdő életét bemutató „Gyöngyvirágtól lombhullásig”, amelyet 1953-ban mutattak be. Később előre megírt forgatókönyv alapján készült, kalandos történetre felfűzött ismeretterjesztő játékfilmeket készített, amelyekben betanított állatok alakították a főbb szerepeket. Még ha ilyenformán a hitelesség valamelyest csorbult is, a „Cimborák” epizódjai nagy népszerűsége tettek szert.

A természetfilmzés „koronázatlan királyaként” minden bizonnyal az angol Sir David Attenborough-t tisztelhetjük, de a magyaroknak sincs szégyellnivalójuk ma sem, bár a rendelkezésükre álló pénzüsszeg töredéke annak, amiből a nyugat-európai vagy amerikai stábok gazdálkodhatnak.

A magyar televízió Natura szerkesztősége volt az első magyar közszolgálati, természetfilmzéssel foglalkozó műhely, amelyhez olyan ismert, nagy természetfilmesek neve kötődik, mint pl. Rockenbauer Pál, Rácz Gábor, Balogh János professzor vagy a ma is aktív Sáfrány József.

Kép - Getty Images Hungary

HÁLÁS MEDVE ÉS RÉSZEG ZSIRÁF

A játékfilm és a természetfilm elemeinek ötvözése nem ismeretlen a világ más tájain sem. Egyik legismertebb képviselője ennek a műfajnak a dél-afrikai Jamie Uys volt, akinek több filmjét (Sivatagi show, Az istenek a fejükre estek I-II.) bemutatták hazánkban is, de ide sorolhatjuk az egyébként nem kimondottan természet-, hanem játékfilmrendező Jean-Jacque Annaud „A medve” című, számos díjat nyert alkotását is. Ezekben a filmekben az izgalmas történet, a hatásvadászat és a humor ugyan gyakran előtérbe kerül a tudományos pontossággal szemben, hiszen a valóságban soha nem történhet meg, hogy egy sebesült hím grizzly medve örökbe fogadna egy elárvult bocsot, vagy hogy a zsiráfok lerészegednének az erjedő hullott gyümölcsből, viszont tömegekkel ismertetik és szerettetik meg egy-egy táj – jelen esetben a Kalahári-sivatag, illetve a kanadai vadon – lenyűgöző élővilágát.

A FORGATÓKÖNYVET AZ ÉLET ÍRJA

A modern, komoly természetfilmek célja többnyire nem elsősorban a szórakoztatás, hanem az ismeretterjesztés. Alapelv, hogy kívül kell maradniuk az eseményeken, külső szemlélőként dokumentálni, és nem avatkozhatnak be akkor sem, ha olykor drámai képsorokat örökítenek meg, mint például ahogy egy újszülött zebracsikót szétszaggatnak az oroszlánok. Az élővilágot olyannak igyekeznek bemutatni, amilyen, mellőzve minden befolyásolást, hamisítást, idealizálást és antropomorfizálást, hiszen a természet kitalált történetek és beleerőltetett erkölcsi tanulság nélkül, önmagában is káprázatosan érdekes, élő mesekönyv. ♦

A természetfilmzés olyan elhivatottság, amely gyakran apáról fiúra száll. A Kossuth-díjas Kollányi Ágostont fia, ifj. Kollányi Ágoston követte, Pásztor Ferenc és ifj. Pásztor Ferenc nevét pedig (Siska Vincével kiegészülve) a „magyar Cousteau-csoportként emlegetik.” Maga Cousteau kapitány is bevonta munkájába fiait, akárcsak a német Bernhard Grzimek professzor. Szomorú párhuzam köztük, hogy akárcsak Philippe Cousteau, Michael Grzimek is repülőbalesetben veszítette életét, éppen „A Serengeti nem halhat meg” című, Oscar-díjat nyert dokumentumfilm forgatásának idején.

Jean-Jacques Annaud „A medve” című filmjének címszereplője a filmtörténet leghíresebb sztármedvéje, Bart volt. A közel 700 kilós és felegyenesedve csaknem három méter magas hím grizzly számtalan filmben szerepelt, és 23 évig volt társa trénerének, Doug Seusnak, aki még ma, 70 év felett is medvékkel birkózik.

SZENTENDREI NYÁR – SZÍNPADI ÉLMÉNYEKKEL

**SZENTENDREI
TEÁTRUM ÉS NYÁR**

1969-ben színművészeti főiskolások ötlete nyomán nyári színház született Szentendre különleges atmoszférájú barokk főterén. A Szentendrei teátrum csaknem 50 éve ajándékozza meg felejthetetlen élményekkel a kultúrákedvelőket.

- ♦ 2017. július 7-étől augusztus 20-ig, a Szentendrei Teátrum és Nyár másfél hónapos programsorozata idején Szentendre belvárosának hat helyszínén 25 produkciót láthat és hallhat a közönség. A nyári programsorozat arca és háziasszonya Fűr Anikó, aki szívesen áll minden jó ügy mellé. Szép emlékek kötik a Szentendrei Teátrumhoz, és maga a város is mindig időutazást és kikapcsolódást jelent a számára. „Szentendrén ugyanis bármi megtörténhet, a falakban ott a mese. És mindenki, aki itt él, tovább írja a városka meséjét...” – nyilatkozta a színésznő.

A legnagyobb idei szenzációnak a Szentendrei Teátrum és az Operettissima Nonprofit Kft közös bemutatója ígérkezik: KERO rendezésében kerül a Főtér színpadára Rossini „A sevillai borbély” című kétfelvonásos vígoperája, amely azért is emblemikus, mivel ugyanezzel nyitotta meg az első Szentendrei Teátrum a kapuit. A vígoperát július 29-én és 30-án este tekintheti meg a közönség. A másik nagy bemutató Szép Ernő „Vőlegény” című háromfelvonásos vígjátéka,

amely a Szentendrei Teátrum és az Orlai Produkciós Iroda együttműködésével jön létre.

Külön színterei lesznek a különféle műfajú előadásoknak és koncerteknek. A Városháza udvarán főleg meghívott előadások játszódnak majd, például Csehov egyfelvonásos komédiái, Gogol „Egy örült naplója” vagy Neil LaBute-tól a „Valami csajok”. A MűvészetMalom ad helyet a „Liliomfi”-nak. A Ferenczy Múzeum udvarán kamaraelőadások és kisebb koncertek lesznek, köztük Fűr Anikó koncertje, Tóth Auguszt Mezei Mária-estje és Auksz Éva „Sweet Charity”-je. A Barcsay-udvar öt koncertnek ad majd otthont, például Karosi Júliának és együttesének, valamint a Harcsa Vera–Gyémánt Bálint duónak.

A FRISS programsorozat keretében a Dunaparti Művelődési Ház fogadja udvarán a színészhallgatók és pályakezdő színészek kísérletező kedvű darabjait, de ugyancsak ez lesz majd a helyszíne hétvégénként délelőtt a Gyerekteátrum előadásainak is. www.szentendreiteatrum.hu

(x)

